

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la

Administrațiunea tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 34
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refuză. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Politică tradițională.

I.

Ziariul nostru își are trecutul său și își are tradițiile sale. Intemeiat de marele *Saguna*, — în spiritul acestuia a fost condus totdeauna. Politica ziariului nostru e deci o politică tradițională, cea inaugurată și profesată de nemuritorul *Saguna*, luminatul cap al nemulului nostru, ale cărui idei abia acum încep să fie înțelese. El politica *activității*, politica *muncii*, politica *mișcării* pe terenele *legale* cari ne stau deschise. (Și — numai pe cele *legale*!)

În lungul trecut pe care îl are ziariul nostru în urma sa, credincios a rămas el acestei politici, pe care a apărat-o cu o consecvență rară. Sunt în răstăcire deci cei-ce cred, că am deviat de la linia de conduită precisată din partea lui *Saguna* pe sîma ziariului nostru. Pe ea am mers înainte, fără abatere și fără șovăire, espunându-ne de multe ori pericolului de a fi timbrați de răi Români, de trădători de nem, de vînduți Ungurilor.

Și când afirmăm aceste lucruri, ne angajăm a le și dovedi. Deci, se vedem!

La anul 1865, când dieta Ardélului a fost convocată la Cluj, pentru a face revizuirea articolului de lege din 1848 referitor la uniunea cu Ungaria, — o parte mare a Românilor, în frunte cu metropolitul *Suluțiu*, erau de părerea, că Români n'au să între în dieta din Cluj, din motivul, că dieta de la Sibiu din 1863/64 e încă tot în ființă, fiind-că n'a fost disolvată, ci numai prorogată, și mai ales din motivul, că dieta din Cluj e convocată pe base cari fac iluzorie reprezentarea Românilor în ea în mod corespunzător forțelor lor numerice și intelectuale.

Cu ocaziunea acasta s'a manifestat deci dorința întâiași dată de a se pune Români ardeleni pe terenul *negatiunii*, pe terenul *pasivității*.

Dar'nu s'au pus; pentru-că *Saguna* i-a convins pe toți, că tactica de care

s'au folosit Magiarii și Secuii din Ardél față de dieta de la Sibiu, *pentru Români — nu e bună*. Au decis deci să accepte *terenul activității*, și toți au intrat în dieta din Cluj, unde umăr la umăr au luptat pentru apărarea și respectarea drepturilor pe cari Români le câștigaseră deja, de la dieta din Sibiu.

Dar' durere, fără rezultat. Dieta, compusă în majoritate covârșitoare din Magiari și Secui, a adus conclud, că nu se ține competentă a se ocupa cu revizuirea unei legi, asupra căreia drept de dispunere nu mai pôte avé de cât numai dieta din Pesta, fiind-că dieta Transilvaniei, tocmai în urma decretării prin lege a uniunii Ardélului cu Ungaria, nu mai are drept de existență.

Atât Români, cât și Sașii au dat voturi separate și adrese de protestare. Monarchul s'a pus însă pe punctul de vedere al Magiarii, ear' protestele le-a predat dietei din Pesta, cu îndrumarea, ca la facerea revizunii legii de uniune, *care cade în competența sa*, să le iee în considerare. Pentru-ca la revizuire să fie de față și ardelenii, a ordonat apoi prin rescriptul din 25 Decembre 1865, ca la dieta deja convocată și întrunită în Pesta „*să trimită și marele nostru principat al Transilvaniei, după modul și ordinea de alegere de la anul 1848, pe chiamații coronei și deputații jurisdicțiunilor*“.

O nouă situație pentru Români ardeleni.

Era vorba acum de ultimul act al perfecționării uniunii Ardélului cu Ungaria.

Părerile erau earăși diferite. De nou se pusese în discuție chestia, dacă Români au să mîrgă la Pesta ori nu, pentru a face parte din parlamentul Ungariei, acum unită și din voința monarchului cu Transilvania?

În aceste zile grele ziariul nostru scria, în numărul 3 din anul 1866 (9/21 Ianuarie) următoarele:

„Vedem că unele foi publice, și în momentele de față trebuie să luăm notiță de tot ce se scrie în privința chestiunilor atîngătoare de

sôrtea acestei țeri, se tem, sau se bucură, de o faptică recunoștere a uniunii prin intrarea deputaților ardeleni în dieta Pestei, și încă în urma alegerilor după legile din 1848. Din acestea fôrte firește se naște deci întrebarea pentru noi Români ardeleni, *că acum ce e de făcut?*

Răspunsul la acasta întrebare pentru noi e de astă-dată ușor. Ușor pentru aceea, pentru-că ni-l'au dat conferențele naționale din anul espiat, de pe timpul dietei din Cluj, în care s'a statorit *principiul activității*“.

Natural deci, că ziariul nostru nu putea să recomande de cât earăși numai *activitate* și față de dieta din Pesta, acum nu numai ungară, ci ungară-ardelenă, și anume, din motivul, că precum dieta de la Sibiu n'a ținut cont de pasivitatea Magiarii și a Secuilor, ci a adus legi, cari au primit sancționarea prealaltă, — tot așa pôte să facă și dieta din Pesta, a cărei activitate legală absența Românilor ardeleni nu o pôte împedeca.

Activitatea a fost recomandată deci pentru dieta din Pesta din partea lui *Saguna*, și în consecință, din partea ziariului nostru, întâiu din motive de *loialitate*, pentru a nu refusa invitarea făcută din partea domnitoriului, al doilea, din motive de *datorință națională*, pentru-că știindu-se, că dieta din Pesta va avé să se ocupe cu revizuirea legii de uniune, era de imperioasă necesitate să fie și Români de față, pentru a spune ce 'i dore și unde 'i dore.

Aștepta *Saguna*, și aștepta ziariul nostru rezultate reale, mulțămitoare pentru Români, de la intrarea Românilor în dieta din Pesta? Nu! Dar' aștepta aceea, ca dorințele și cererile juste ale Românilor să fie *audite și cunoscute de întreaga lume civilisată*. Iată ce scria ziariul nostru mai departe în numărul citat:

„Nu scăpăm noi din vedere împrejurarea aceea, că în Pesta se pôte întempla, ca în fața unei majorități însemnate, numai cu anevoie,

sau nici-decum, să putem elupta cele ce dorim noi, pentru națiunea noastră. Însă fiind acolo reprezentați, *ni-se dă ocaziune a ni-se audă în lumea civilisată* *păsurile noastre*, ceea-ce, rămânând afară pe uliți, nu s'ar întempla, și lumea cea civilisată știm de sigur, că numără voturile, nu după capete, ci după cum am mai zis, după ponderositatea lor“...

Da; așa spuneam atunci, așa am spus de atunci încôci, neconținut, și așa spunem și astăzi: parlamentul e singurul loc unde ne putem înșira durerile și dorințele, acolo e tribuna, de la care răsunând tînguirile noastre, ele pot să fie audite de țera întregă, de Corónă și de lumea civilisată.

Iată *consecvența* în ținuta politică a ziariului nostru!

Cu „mâni curate“.

De la 29 Iulie, când deputatul kosuthist Papp Zoltán anunțase dietei, în perorațiuni de frase patriotice, „atentatul“ de mituire îndreptat contra imaculatului său patriotism, și până la abdicarea guvernului, senzația vieții politice a țerii era chestia mituirilor. La început întregă atențiunea opiniei publice era îndreptată asupra anchetei parlamentare delegate pentru investigarea cauzei și eruarea autorului mituirii, care — cum se sforțau să presinte lucrul ziarele angajate pentru obstrucția din dietă — trebuia să fie în-suși ministrul-president Héderváry.

Din declarațiunile și fasiunile făcute însă în fața comisunii de anchetă s'a vădut în curînd, că nu Héderváry are să iese din acasta anchetă mînjit de noroiul corupțiunii. Cine deci, dacă nu el, — pentru azi e irrelevant, deore-ce noi ne daserăm părerea în acasta cauză în nr. 83 dto 8 August al ziariului nostru.

La locul acesta revenim asupra chestiei pentru-ca publicului nostru să facem cunoscută și opinia comisunii de anchetă, cuprinsă în raportul ei către dietă. De anchetă, în raportul acesta comisunea declară constatat faptul, că față cu Papp Zoltán s'a făcut încercare de mituire, nu însă față cu vre-un întreg

FOIȘORĂ

Dan căpitan de plaiu.

De I. Manliu.

(Fine).

În mijlocul acestei priveriști triste el vedea ridicându-se o figură spăimîntătoare, un uriaș cu ochii fulgerători și cu ferul uci-gaș în mână, vede pe Dan tîind, adrobînd înainte, în drépta și în stînga, în tot locul. La acasta vedenie îngrozitoare chanul sare drept în picioare și, punîndu-și mîna la frunte, se deșteptă și caută să 'și aducă aminte, dacă cele ce văduse și audise au fost în aevă, ori numai a visat. Într'un tîrziu el își ridică capul; fața lui se însenină de odată și un zîmbet sîlbatic îi încreți buzele.

În ochii lui se ivi o licărire ciudată, ca licărirea din ochii hienei, când desgrăpă morții ca să 'i sfășie.

El bătu din palme cu putere; o sentinela intră. Să 'mi aduceți robul! porunci scurt. Plin de nerăbdare aștepta chanul pe Dan. Un sîlbatic dor de răsunare îi umplu pieptul. Da, își zise el în gînd, ghiaurul acela, care mi-a pricinuit atîta rușine, atîta nenorocire, tocmai când ajunseu atît de a-

prope de isbîndă, de visul meu de aur, când era să 'mi fac și eu un renume, are să 'mi-l ispășescă prin mórtea cea mai crudă, tôte acestea. Răsunare, cruntă răsunare!

Chanul nerăbdător se aștepta să vadă un bătrîn cu spatele încovoiate, cu capul plecat, cu pasul șovăitor și tremurînd de frică. Care i-a fost însă mirarea, când de după perdea se ivește o figură mărétă, un bătrîn cu plete albe, cu capul ridicat și cu ochii ca de vultur!

Ochii chanului se plecară fără voe înaintea asprei căutături a lui Dan. Un neastem-păr neînțeles, o frică mișelăscă, amestecată cu un simțmîent de admirație îl cuprinsese! El își dase tôte silințele, ca să se arete aspru grozav. „Ghiaure!“, răcnî el, cîasul cel mai din urmă ți-a sunat, pregătește-te la mórte! Lacrimile atîtor văduve, căroră li-ai răpit soții, lacrimile orfanilor rămași fără părinți, cer răsunare. Sângele oștenilor mei îl vei plăti cu sângele tîu! Caută în urma ta să vezi cum te așteptă călăii cu ștrîngul și cu paloșul gata. — Fă-ți rugăciunea, dacă ai și tu Dzeu! Fă-ți, creștine, cruce, îți zic, că afară cîanii așteptă capul tîu!“

— „O, Ghirai, păgâne“, răspunse Dan liniștit, „amenințările tale nu mă înspăimîntă. De multă vreme mórtea calcă în pașii mei

clatinînd pe umeri-i cósă. Nu mi-e frică de dînsa, o așteptam. Numai mișelul móre înainte de vreme de frica morții, eu am vădut mórtea de mii de ori în fața și n'am murit, ci am trăit mai mult de cât nădăjduiam de la Dzeu, căruia trebuie să 'i mulțămesc că mi-a îngăduit să 'mi sfîrșesc firul vieții atît de frumos. Un stejar care a stat sute de ani falnic în picioare și a înfruntat vijelia și trăsnetele, va căde după vremuri, când începe să se usuce, va căde dîborît la pămînt ori de vînt ori de secure, și în locul lui vor crește din aceeași sîmîntă alți stejari tot atît de tari, tot atît de trainici. Omóre-mă, lo-vește în lutul acesta care e menit să se întîrcească în pămînt, de unde s'a făcut, căci sufletul meu va sbura ca un vultur falnic spre înălțimile cerului și de acolo va căuta cu desfătare în adîncimea iadului, unde se tirăse duhurile rele și spurcate ale Tătarilor, trimiși acolo de paloșul meu!... Isprăvește, Ghirai! Nu 'mi e frică de mórte!“

Atîta mîndrie, atîta înțelepciune uimi pe chan. Într'însul se lupta furia răsunării cu înduioșarea iertării. Acasta învin și chanul își îmblîndi glasul și îi vorbi astfel: „Un bătrîn înțelept ca tine, Dane, e păcat să móră sub paloșul călăului. Mi-am adus aminte de tatăl meu, care e împovărat și dînsul de

greutatea bătrînețelor și nu știu ce sfîrșit va avé, de aceea mi-se face milă de tine și vreau să te iert. Ași vrea să te am lîngă mine și să te încarc de daruri și de bunătăți cîte zile vei mai trăi, așa vrea să le fi ca o pildă de curaj și de vitejie Tătarilor mei; alege deci: vrei tu să mori de mîna călăului, ori vrei să trăiești cinstit de tôte lumea în legea noastră? Lasă-ți legea creștinescă și 'ți dăruiesc zilele și bogățiile nenumerate!“

Dan tresări ca mușcat de șarpe. O roșetă ca șofranul i-se ură în obrazul veșted. El rămase cu ochii ridicați în sus și strigă: „Eu să 'mi părăsesc legea părinților mei! O ceriule, trimite un fulger, ca să mă strîvescă, de cât să mai aud aceste vorbe de hulă. Să ai milă de mine? Pentru-ce? Nu vreau mila ta! Gîndul tîu nu e curat. Tu vrei să mă umilești, dar' îți jur că mai de grabă va căde Ceahlăul prăvălit de rîtul cărtiții, de cât Dan să fie înduplecat de ademenirile tale. Un Dzeu avem cu toții, rugați-l și cinstiți-l voi în limba și după legea voastră; pe noi lăsa-ți-ne să 'l rugăm și să 'l preamărim cum l'au rugat și l'au preamărit părinții și străbunii nostri; lasă-mă pe mine să mor în legea mea, cum au murit și părinții mei. Pentru legea și țera părinților mei am luptat o jumătate de véc alături de bunul Domn Stefan,

partid al dietei. Nu s'au dat însă dovezi serioase privitor la asertiunea, că s'ar fi intenționat și mituirea presei opoziționale, deosebi a ziarului „Magyarország”, „Pesti Napló” și „Független Magyarországi”; prin urmare susținutarea în această direcție comisiunea o declară drept acuză lipsită de ori-ce basă. Ear' privitor la acuză ridicată — direct și indirect — în dietă și în presa obstrucționistă, că autorul intelectual al încercării de mituire ar fi ministrul-president Héderváry (acum abdicat), comisiunea de anchetă zice următoarele:

„Comisiunea în deplină conștiință și în cel mai categoric mod dă expresiune convingerii sale, că nici asupra guvernului, nici asupra ministrului president nu pôte plana nici-decum („absolute”) acuză, ori susținutarea de a fi fost complice în cauză. Ear' această sentință ni-o basăm pe următoarele:

1. Ministrul-president conte Khuen-Héderváry dispune de așa completă și perfectă măsură a onestității personale, a curățeniei de caracter și a vredniciei de a fi creșut pe cuvânt, în cât credibilitatea perfectă a declarațiilor sale nu o pôte clătina în această cauză nici un moment obiectiv, ori subiectiv, ce ar sta în contrast cu ele, cu atât mai puțin, fiindcă

a) când, manifestând perfect respect față de hotărîrea parlamentului și față de comisiunea de anchetă, ca față cu o instituțiune parlamentară, s'a prezentat înaintea noastră, de sub nici o singură întrebare ce i-am pus nu s'a substras, nici unei singure întrebări nu a denegat a răspunde, după cea mai bună cunoștință a sa a desvilit totul, cu un cuvânt nu a croit margini declarațiilor sale menite a face lumină în cauză, și astfel nu a scârțat valoarea morală și juridică a acelora;

b) nu s'a adus nici un fel de dovadă directă, ori indirectă, că ar fi îndrumat dór' pe vre-un organ guvernial la procedere incorectă, ori ilegală, în afacerea aceasta, ori că în genere ar fi tolerat o asemenea lucrare;

c) făptuitorul însuși, contele Szapáry László, a declarat, că la nenorocita lui acțiune ministrul-president nu are absolut nici o complicitate. Ear' declarațiunea aceasta a lui pôte fi cu atât mai vortos luată în considerare, fiindcă prin ea nu numai că nu și-a ușurat propria poziție, ci chiar și-a agravat-o; pe când, dacă ar fi intenționat micșorarea responsabilității sale morale, atunci nu ar fi avut nici un interes să cruțe pe ministrul-president în firul fasiunilor sale;

d) toate cele-ce în direcție contrară cu acesta s'au fasonat, special, că pe basa referării lui Dienes Márton, de pildă, contele Szapáry László ar fi făcut ministrul-president în Casina Națională comunicări asupra acțiunii de mituire, că Deák Jenő ori Singer Arthur ar fi fost la ministrul-president, că ar fi pertractat

cu socialistii cu scop de mituire și direct, s'au dovedit a fi fost parte acuse absolute nebasate și imediat combătute prin alți martori, parte susținutări de așa natură, în cât tocmai contrariul lor a fost dovedit, etc.

Pe basa celor constatate, din cari dăm estrasul de mai sus, comisiunea opinază, că contele Szapáry a greșit față cu interesele patriei, în această greșelă însă guvernul, ori ministrul-president nu are nici o complicitate, fiind fapta lui (a lui Szapáry) numai o isoltă încercare de delict, și că procedura investigătoare urmată acesteia „constată ca stând mai pre sus de ori-ce îndoelă curățenia morală a tuturor membrilor singuratici ai parlamentului ungar. Și fiindcă în urmarea acestei constatări nu mai subversază lipsă de nici o altă ulterioară procedură, dieta se enunțe că ia la cunoștință raportul comisiunii și trece la ordinea zilei.”

Sigur că dieta așa va și face, și astfel va încheia dosariul așea dintr'ele mai rușinoase afaceri ale parlamentului ungar. Din cele petrecute însă, o învățătură rămâne, și trebuie să rămână pentru toți: cel cu „mâni curate”, cel care în activitatea sa înaintază pe calea adevărului și onestității și nu se dămite la acte perhorescate de moralitatea publică, — n'are să se témă de intrigile și cursele contrariilor sei, pentru-că, mai curând ori mai târziu, adevărul totdeauna triumfază, scotînd curății — pe cei curății.

„Asociațiunea.”

Convocare

Adunarea generală a despărțământului XXIX (Mediaș) al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” se va ține în acest an în Mediaș în școala gr. or. la 30 August n. 3 ore d. a. cu următorul

Program:

1. Deschiderea ședinței.
2. Raportul comitetului despre activitatea sa de la ultima adunare generală până în prezent.
3. Raportul cassei.
4. Alegerea unei comisiuni pentru cenzurarea rapoartelor de sub 2 și 3 și pentru verificarea procesului verbal al ședinței.
5. Statorirea bugetului pe 1903/4.
6. Eventuale propuneri.
7. Inchiderea ședinței.

La această adunare sunt invitați a participa intelighința și poporul român din acest despărțământ, cum și toți sprijinitorii culturii și literaturii române.

Mediaș, 10 August 1903.

Ioan Moldovan
director.

Dr. Ioan Ivan

Intrevederea de la Ischl.

Presa europeană comentază viu visita Regelui Carol al României, făcută Monarchului nostru la Ischl, și e de acord în a-i constata importanța, mai ales că la conferențele ținute a luat parte și contele Goluchowski, dirigitorul politice externe a monarhiei austro-ungare. Intrăga presă europeană aduce visita acesta în legătură cu fierberea de nou isbucnită în peninsula balcanică, unde disordinea nu vrea să mai ipe sfârșit.

Fiește, lucruri pozitive nu se pot afirma despre rezultatul vizitei acesteia; dar' combinațiunile făcute din partea celor-ce sunt în măsură a cunoște modul de gândire al Regelui Carol, merg într'acolo, că M. Sa a făcut visita acesta pentru a asigura pe vecinul seu, împăratul și Regele Austro-Ungariei, despre hotărîrea luată de a nu permite, ca pacea să fie turburată în Balcani, ci din contră, de a esopera, ca insurecțiunea și disordinea din Macedonia să fie localizată și sufocată.

Mai bine precizat e scopul acestei întrevederi în marele ziaru berlinez „Vossische Zeitung”, care scrie despre visita Regelui Carol la Ischl următoarele:

„Conferențele au fost parte de natură diplomatică, parte de natură militară; tema lor a fost situația din Balcani și posibilitatea, că intră Bulgaria și Turcia va erumpe răsboiu. Regele României a declarat franc, că înfințarea unui stat sub-bulgar, deocamdată fie și numai în formă de provincie autonomă turcescă, ar fi o evoluție tórte amenințătoare, de-ore-ce dorul de expansiune al Bulgarilor e de caracter revoluționar, ear' comitetul macedo-bulgar face propagandă în acest sens chiar și în orașele de la granița română.

România nu ar puté tolera să fie astfel icuită într' popóre cu predispozițiuni dușmănoase ei și nu ar puté să manifesteze și pe mai departe iubirea sa de pace, în cazul când și viitorul ei de stat ar fi să ajungă în pericol. Dacă Bulgaria s'ar lăsa să fie mănătată în apele partidelor cari voesc s'o împingă în răsboiu, România ar fi necesitată, ca cel puțin prin mobilizare parțială să și precizeze de cu bun timp poziția în chip neîndoelnic pentru Bulgaria. În acest scop guvernul român a și elaborat deja planurile necesare și sunt în pregătire încă și alte lucruri, din cari Bulgaria va puté să înțelégă primejdiositatea atitudinii sale. Sunt în curgere tratative și în direcția, ca țarul să primiască a fi naș copilului ce în curând va avé să 'l nască soția moștenitorului român, și nu este eschisă probabilitatea, ca țarul să asiste în persónă la acest eveniment familiar; visita acesta ar fi apoi pentru elementele neastâmpérate admonițiune destul de clară și de înțeles.”

De sine înțeles, că nu acesta va fi fost singura temă discutată într' cei doi suverani în zilele petrecute de Regele Carol al României la Ischl, ci vor fi fost ele și altele, pe cari însă nu este dat nimănui a le cunoște — deocamdată.

Analfabetismul.

Lucrare cetită în conferența învățătorescă din Zaránd, ținută în 24 April 1903, de Ioan Gherman, catechet-învățătoriu.

(Urmare).

Prima condițiune deci la scăderea numărului analfabeților este: frecventarea regulată a școlii, din partea copiilor obligați. Ori-ce mijloc, cât de aspru la aparență, trebuie să fie întrebuintat, dacă intențiunea — chiar a legii e să se realizeze, altcum totul e în deșert. Las' că și societatea nu pórta destul interes față de aceia cărora le este imposibilă cercetarea. Ne lipsesc apoi instituțiunile și fundațiunile umanitare, cari să vină în ajutorul celor lipsiți și obligați a cerceta școala poporală. E un ce constatat, că în multe școle de ale noastre elevii nu posed recu'sitele necesare la scris, și cărțile de lipsă. Lipsa de recu'site și cărți pôte să provină sau din sărăcie sau din indolența părinților, sau apoi că elevii nu au în comună de unde să și procure recu'sitele și cărțile de lipsă. Și sunt sute de comune, în cari elevii nu au de unde să și procure recu'sitele necesare. Și sunt de altă parte sute de elevi săraci, ai căror părinți nu sunt în stare să le procure cele de lipsă la scris și cetit, sau apoi nu în măsura recerută.

Ear' fără recu'site de scris, fără cărțile de lipsă, cum să poți învăța a scrie și ceti, ba încă să mai porți interes, ca și după ce ai eșit din școală să mai scrii și să mai cetesti? Precum cineva mergând la sémănat fără plug și grapă, ori numai cu una din aceste, nu va puté sémăna, eventual și dacă va sémăna, nu se pôte aștepta la ród bune, întocmai așa se întâmplă și cu elevul care n'are cele trebuincioase la timp, atât pentru scris cât și pentru cetit.

Contra acestui rēu, cel mai efectiv mijloc de îndreptare ar fi:

- a) în comune unde lipsește ori-ce boltă, și în cari elevii n'au de unde să și procure cele de lipsă la scris și cetit, comitetul și eventual epitropia parochială să pună la dispozițiunea învățătorului o sumă anumită, de 20—30 fl. v. a., din care să procure cele necesare la scris și cărțile mai de lipsă. Din cele procurate, elevilor săraci să se împartă preste tot anul școlar, recu'sitele de scris și cărțile de lipsă gratuit, ear' elevii mai cu stare să și cumpere pe bani cele de lipsă, evând învățătorul a preda comitetului ori epitropiei banii primiți. Consult este, ca învățătorul să și procure cele de lipsă la scris și cetit și în comunele unde se află bolte, pentru-ca el să aibă la îndemână cele trebuincioase;
- b) din bugetul fie-cărei parochii nu ar trebui să lipsescă o sumă anumită destinată pentru procurarea de cărți și recu'site elevilor săraci;
- c) în cas când învățătorul nu are la dispoziție nici o sumă de bani, pentru elevii săraci, și eventual pentru ceilalți elevi mai cu stare, să facă ce va puté și din propriile mijloce, să și procure cele de lipsă, până la replătire din partea elevilor.

Acosta zace în interesul său și al școlii. Să nu pretindem de la părinți, ca ei singuratici să și acuire cele de lipsă la scris și cetit, de prin librării ori de la orașele ce le stau la dispozițiune.

Părinți indolenți, cari nu ar voi să procure cele de lipsă, trebuie capacitați atât prin învățători, cât și prin preoți, cu totă ocașiunea binevenită.

Avem la dispozițiune cărți și recu'site de scris, ear' frecventarea e regulată, și cu toate acestea sunt comune unde analfabeții nu dispar. Cine pórta vina aici? Învățătoriu, neconștiu de chiamarea sa. — Dăm de comune, unde învățătoriu funcționând ani de-a rândul, totuși nu veđi progres. — Intr'adevăr ești surprins, când intri în o școală și veđi elevi — dór' dintr' ceei-ce au cercetat regulat școala, — cari abia și pot scrie, ca și cu hieroglife, ear' în cetit, cetesc mecanic, fără de a înțelega. N'ai de cât să fii cu atențiune la elevi cari părăsesc școala poporală și cari trec la gimnasiu, și să veđi, ce puțin pond s'a pus pe scriere și cetirea estetică!

(Va urma).

alături de frații mei Moldoveni, și acum se mor păgân!!! Mórtea o voim, nimic altceva de cât mórtea! Ear' dacă cumva imi vrei binele, vreai să ai milă de mine după cum zici, dacă cumva și e cugetul curat, atunci îți cer voe, ca să mă lași înaintea mórții să sárut ce am iubit mai mult, să sárut pământul țerii mele! Chanol ascultă înmurmur glasul atât de sərbătorec al acestui om măreț. Induiosat până la lacrimi, el se apropie de Dan, îi desface cu mâna sa lanțurile și i zice: „Ești liber, tată, să și veđi țera, — ia calul meu și du-te!...”

Călătoriu cu ce jale pleacă în țeri străine, cu ce durere de inimă se depărtează de locul unde s'a născut și unde a trăit și pe care l'a iubit! Cât de mare trebuie să fie jalea și durerea lui Dan însă, care își luă rēmas bun de la scumpa lui țera, ca să plece în drumul de pe care nu se mai întórce nimeni niciodată!

Dan trecu Nistrul pe pământul Moldovei, priponi calul lângă o sabie și înaintă câțiva pași. Aci se opri. Tăcut își plimbă el ochii scâlțați în lacrimi, dintr'o margine într'alta a țerii cât puté să străbătă vederea în zările îndepărtate. Ca după o furtună sôrele lumina blând și strălucitor, paserile cântau vesele. Aerul era curat și pieptul lui Dan se lărgea de răsufierea lui prielnică. Pe câmpul

luptei se mai vedea ici și colea câte un cadavru (leș), preste care își băteau aripile vulturii prădalnici, rupend cu ciocul lor încovoiat cărnurile de pe ele. El își întórce privirile dintr'acolo, nu voia să vadă înaintea mórții o priveslă atât de tristă. În depărtare pădurile dogorite străluciau ca aurul în razele sôrelui. La pôlele lor pe drumul ce se perde în vale, câteva caré încărcate cu snopi se mișcă încet. Pe câmp câteva părechi de boi trag în silă plugul, ear' țeranul în urmă cu mâna pe córnele plugului îndemnă vitele cu glas prelungit. Totul în natură părea vesel, totul părerea că renaște la o nouă viață. Dan oftă adânc: numai el părăsește viața! Intr'acea mândră panoramă a țerii sale, ce rēnd pe rēnd îi trecea pe dinaintea ochilor, își vedea el totă viața lui trecută. Acosta țera i-a fost légănuș, aci a trăit o viață atât de plăcută și glorioasă. El nu se mai satura privind această mândră țera, pe care acum trebuia să o părăsescă pentru totdeauna. „O! pământ scump și sfânt!”, șoptește el cu voce întretăiată de suspine, „de acum nu te voi mai vedé niciodată. Fii fericită, scumpă Moldavă: Dzeu te aibă în sfânta lui pază!” Astfel zicend, cade în genunchi, își face semnul crucii și atingend pământul cu buzele sale, îl udă cu lacrimi calde. Apoi se sculă, ridică ochii spre ceriu și șopti o rugăciune. Sôrele îi lumina fața și

îi încadra pletele albe într'o cunună de raze. Dan nu mai sémăna a ființă pământescă, părea un sfânt îmbrăcat în strălucirea (aureola) nemuririi. El mai aruncă pentru cea din urmă dată o privire preste pământul Moldovei, apoi grăbit încălecă și trecu Nistrul. Sgduit de atâtea întâmplări, slăbit de rana din coste pricinuită de săgétă, și mistuit de durerea sufletescă, Dan simția că viața i se stinge. Când sosi înaintea craiului, el se clătina pe cal. Chanol mirat de întorcerea lui îi ieși spre întimpinare; îi întinse mâna prestește; dar' Dan nu răspunde la acest semn de prelinie, mâna lui rămase nemiscată; din ochi i-se stinse încetul cu încetul scînteia vieții, plecă capul pe piept și cădă de pe cal în brațele lui Ghirai.

Acosta îl lăsă binișor pe pământ și căută în fața lui. Dan murise. Pe fața-i galbină un zîmbet de fericire pare-că se mișca.

Sufletul său se înalță încet spre ceriu, pe cele din urmă raze ale sôrelui, ce se scoboră încet în marginea zărei de la apus. În umbra nopții, sta chanol tăcut lângă trupul rece al lui Dan. Intr'un târziu își ridică privirea de pe fața lui și zise: „Fericită țera, care crește bărbăți ca Dan!”

NOUTĂȚI

Din cauza sfintei sărbători Schimbarea la față și a sărbătorii regnicolare „regele Sântul Stefan, număru proximi al foii noastre apare Vineri sera.

La mulți ani încă! Măne sărbăm un aniversal de mare însemnatate pentru poporele de sub înțeleptă domnie a M. Sale gloriosului și bunului nostru împărat și rege Francisc Iosif I. A șeptezeci și treia-ură se împlinește anul, de când în castelul imperial din Schönbrunn a primit naștere odrasla habzburgică Francisc Iosif, destinat de providință, ca sub numele Francisc Iosif I. să devină cel mai constituțional și cel mai bun domnitoriu al popoarelor de sub sceptrul Habsburgilor, ear' pentru biserica noastră ortodoxă cel mai mare binefăcătoriu. Credincioși strămoșescului sentiment de credință și alipire neclintită față cu Tronul, și credincioși sentimentului de recunoștință pentru protecția și bunăvoința M. Sale față cu biserica noastră, credincioși acestei biserici ridică și de astădată pioșe rugăciuni la Tatăl îndurătorilor, rugându-l să lungiască M. Sale Francisc Iosif I. firul vieții încă mulți ani, spre mângăierea și fericirea tuturor popoarelor lui.

Pentru-ca la aceste pioșe rugăciuni să pōtă asista toți poporenii, ele se vor face poimăne în ziua marelui praznic al Schimbării la față, în toate bisericile române din patrie. În biserica parochială din suburbiul josefin al Sibiului va oficia serviciul divin însuși Înaltpreasfinția Sa dl arhiepiscop și metropolit al nostru Ioan.

† Vēd. Maria Hosszu. A sēră a rēposat în spitalul civil din Sibiu vēduva Maria Hosszu nāsc. Szebeni, în etate de 63 ani, fiind împărțită cu sfintele taine ale muribunților. Inmormântarea rămășițelor pămēntesti ale rēposatei se va face mâne (Marti) în cripta familiară din cimitierul bisericii gr. cat. din Mureș Oșorheiu. Reposata e mama noului episcop gr. cat. al diecesei Lugojului, a Preasfinției Sale Dr. Vasile Hosszu. — Dumnezeu s'o odihnească cu dreptii, după ce prin nemărginita-i îndurare o învrednici să vadă ridicarea fiului ei la așa frumoasă distincție.

Esposiție industrială în Sibiu. Sâmbătă, 15 August n. la orele 11, s'a făcut deschiderea esposiției locale, aranjată în Sibiu din partea Reuniunii cetățenilor și industriașilor (Hermannstädter Bürger- und Gewerbeverein). E o esposiție foarte succasă. Deschiderea a făcut-o deputatul dietal Dr. Gustav Lindner, care în calitate de president al comitetului aranjator a rostit o remarcabilă vorbire, terminată cu un întreit „Hoch“ la adresa Domnitoriului, aclamat apoi cu frenesie din partea celor prezenți. Era de față la actul de deschidere E. Sa Metropolit Ioan Metianu, Escel. Sa comandantul de corp Probst, Ilustr. Sa comitele-suprem Thalmann, șefi și membri ai autorităților publice, civile, bisericesti și militare, membri consiliului comunal, mulțime de industriași, numeros public, domni și dame. Vom mai avē ocaziune să vorbim despre această esposiție, în care e bine reoghlndată dibăcia și sîrguința industriașului din Sibiu, ear' de astădată amintim numai atăta, că la esposiția participă 271 esponenți, într cari și cățiva mēstři și sodali romāni, reprezentând toate ramurile industriale.

Act de mulțamită. „Fōia Diecesană“ revenind asupra chestiei cererilor întrate pentru primirea cursul prim teologic în seminarul „Andreian“, despre cari în nr. dto 9 August, cu provocare la cele comunicate de „Tel. Rom.“ asupra lor, luase nouă atāt de contrară adevărului, în cāt ne-am simțit datori să protestăm contra aceleia, — în nr. dto 16 August n. spune că a fost greșellă de tiparū omitearea cuvintelor „și examen de maturitate“, și 7 cereri de la tineri cu 8 clase gimnasiale“, rezultând — în urma acelei „greșeli de tiparū“ — că ar fi întrat: „30 cereri de la tineri cu 8 cl. gimn., dar' fără examen de maturitate“, fără-ca corectorul să fi observat această omitere. Că agendele de corectură la „F. D.“ sunt provēdute așa de conștiențios, în cāt pot să fie omise patru-sprezece cuvinte din manuscrisul unei notițe de 6 rēnduri, și că această omitere nu se observă nici la revistē, este chestie internă a redacției, — pe noi nu ne privește. Ne-a privit însă deosebi faptul, că la sfērșitul notiței protestate de noi se zicea: „Așa aflăm din „Telegraful Român“, și această ne-a îndemnat să protestăm. Altcum, luām act despre rectificarea făcută, ear' „compătīmirea“ redacției „Fōii Diecesane“ față cu autorul notiței noastre de protestare, pe motiv că ar fi scris acea notiță sub influința căldurilor caniculare, o declinām de la noi cu mulțamită.

Anunț. De la Reuniunea învățătorilor-romāni de la școlele populare confesionale ortodoxe din protopopiatele arădane, I—VII, primim spre publicare următoarele șire: Avissăm pe toți membrii, binevoitorii și spriginitorii Reuniunii noastre, că adunarea generală conchiamată pe 6/19 și 7/20 August a. c., la ordinul expres al Preasfințitului nostru Episcop diecesan, o amānām pe Vineri și Sâmbătă în 8/21 și 9/22 Aug. a. c. — Arad, la 13 August n. 1903. Iosif Moldovan, vice-president.

Ziua de „Sfânt Stefan“ — și lucrul la câmp. Joi (20 August st. n.) e sărbătoare regnicolară decretată pentru toți cetățenii fără deosebire de lege și naționalitate. Conform usului, isvorit din interpretarea greșită a legii, în această zi sunt opriți de la lucru toți cetățenii, fără deosebire de ocupațiune (meserie), ceea-ce nu este corect și nu e în sensul legii. Pentru-că § 1. al art. de lege XIII. din 1891 dispune, ca „în zile de Dumineci, cum și în ziua regelui Sfântul Stefan, munca industrială trebuie să pauzeze“ („az ipari munkáknak szünetelnie kell“). Nu sunt deci obligați să nu lucre economii, atară la câmp, unde prin lucrul lor nu conturbă pe cei cari voesc să serbeze. Poruncile venite deci de pe la notariate, etc., că în ziua această nici lucrul de câmp nu este permis, n'au nici o basă în lege. Deci economii nu sunt obligați să le respecte, ear' dacă pentru nerespectarea lor ar îndura neplăceri, ori chiar pedepse, să recuze până la cel mai înalt for. Contra opririi de la lucru a economilor în ziua de sf. Stefan ia poziție hotărâtă chiar și ziariul „Magyar Szó“, unul dintre cele mai șoviniste ziare magiare, căruia sigur că nu i-se pōte imputa, că din „ură“ față cu sărbătorile ungurești îndemnă pe cetitorii sei economi să lucre la câmp în această zi.

Epizotile din jurul Sebeșului. Încetând bōla de unghii și de gură a vitelor din Sebeșul-săsesc, comuna Lancrēm a fost scōasă din cercul de carantină. Sebeșul-săsesc a rămas însă în carantină și pe mai departe, din cauza epizotiei ce grassēză în Petrifalēu. — Bōla de unghii și de gură în comuna Rēhēu a încetat. În urmăre comunele Rēhēu, Călnic și Cacova sunt scōse din raionul de carantină.

Vite pripășite în comitatul Sibiui. Fōia oficială a comitatului Sibiui (nr. 7 dto 13 August) face cunoscut, că: în 16 Iulie s'a găsit într munții Frumōsa și Duș (pretura Seliștei) o mănză murgă în vērștă de 3 luni. Mânza e găzduită la „Stăna Haneșului“ a lui Ioan Vulcan din Poiana; — în 31 Iulie au fost găsite în comuna Gurariului 3 scōrfe, una nēgră și două caciure; în 7 August a fost găsită în comuna Alțina o binoliță nēgră, în vērștă de 4 ani; în 8 August a fost găsită în comuna Hosman o bētrănă albă; în 10 August au fost găsiți în hotarul comunei Sebeșul-inferior doi grăsunii albi, în vērștă de 1/2 an: unul vier, altul purcēuă.

Nu cu bani — se espieză crima! Ambasadorul turcesc la Petersburg a oferit, în numele sultanului, 200.000 de franci vēduvei lui Rostovsky, consulul rusesc la Bitolia, împușcat de un gendarm turec, drept despăgubire pentru pierderea soțului ei. Vēduva însă a respins ofertul, zicēnd că e insultată din partea sultanului presupunerea că pe soția unui consul rusesc o pōte consola cu bani pentru pierderea soțului ei.

Colectă în favorul incendiărilor din Avrig. Sub nr. 7411 dto 10 August vice-comitele comitatului Sibiui publică în fōia oficială a comitatului un circulariu cātără toate autoritățile de sub jurisdicțiunea sa, și totodată apel la mila poporațiunii comitatului, ca să încēpă fie-care în cercul seu de activitate colectă în favorul locuitorilor din Avrig, cărora incendiul din 31 Iulie li-a mistuit casele și bucatele ce le aveau adunate de pe câmp. Ofertele sunt a se trimite la protopretorul cercului Sibiui.

În atențiunea comercianților de pōme. Parochul Moise Flitter din Șarpatoc (Șărpatak, u. p. Segesvár) face cunoscut, că economii din Șarpatoc avēnd în vara această o foarte abundanță recoltă de prune (prune „bistrițe“ și de cele „grase“), frumōse și bine-desvoltate, comercianții de pōme se pot aprovisiona de acolo cu marță de prima calitate și în cantitate de cel puțin 1200 de ferdele. Doritorii de a cumpăra, să se adreseze în această privință parochului M. Flitter.

Tot despre frumōsă recoltă de prune și mere am căpētat știre și din comuele de pe Ampoiu. Atragem deci atențiunea și asupra acestui ținut (locuit exclusiv de poporație română), cu adausul, că în privința cumpărării interesatii pot să se adreseze învățătorului Axente Tril în Galați (Galacz, u. p. Zalăthna).

Stipendiile „Ardeleniei“. „Libertatea“ (nr. 31 dto 15 August) atrage atențiunea țeranilor cari ar dori să asculte cursuri de grădinarit și de vințelieri, la ajutoarele votate în acest scop din partea institutului de credit și economii „Ardelena“ din Orăștie. Institutul acesta a votat adecă din profitul anului trecut 600 corōne pentru a trimite doi țerani la șcōla de grădinarit din Turda și unul la șcōla de vințelieri din Aiud, dând fie-căruia câte 200 corōne, spre a se susținē la cursurile șcōlelor acestora, cari durēză 4—6 sēptēmāni. Cei cari voesc să reflecteze la aceste ajutoare, să se adreseze direcțiunii institutului „Ardelena“.

Un dat istoric — nejubilat. Dōr' nici o națiune nu e așa predispusă pentru jubilări patriotice, cum sunt compatrioții nostri magiari. Aniversale de naștere și mōrte a bărbatilor de ceva valōre în istoria ungără, aniversale de sumedenie de evenimente — unele chiar de rang mai puțin de cāt secundar — se țin lanț în viața publică a lor. Și e bine și irumos așa; pentru-că perpetuate în memorie și venerate din generațiuni în generațiuni trebuiesc să fie toate evenimentele cari — fie în ori-ce direcție — au influențat asupra vieții Țării-căruia popor. Postulat al sărbătorilor de această natură însă, trebuie să fie seriozitatea și sinceritatea, spre a putē fi scōse din ele folōse și învățături pentru viitoriu. Și dintre evenimentele de domeniul istoriei ungare s'ar putē scōte ore învățatură mai — bună, de cāt din deruta de la Șiria (Világos)? Joi (13 August st. n.) s'au împlinit 54 ani de la ziua în care Țstea lui Gōrgey în 1849 a depus armele pe câmpul de la Șira, după-ce în fața oștirilor aliate austriace și rusesști a pierdut total sorții de izbândă a cauzei pentru care luptase (detronarea casei de Habsburg și desfacerea de cātără Austria). Acest aniversal însă nu fu serbat din partea nimēnui. Nici chiar ziarele magiare — atară de „Alkotmány“ — nu au luat notă despre el.

Ziariul „Reichspost“ ocupându-se cu situația politică din Ungaria, crează prin cunoscuta afacere de mituire, zice următoarele: „Chiar și cel mai naiv observator a putut să observe în timpul din urmă rolul Evreilor în politica ungără. Unii dintre ei împing la afaceri murdare persoane de bunăcredință, a căror modestă capacitate intelectuală nici-decum nu i' arată a fi bărbați de stat. Alții exploatează aceste „afaceri“ în scop de a submina poziția guvernului. Evreul e totdeauna evreu, atât în comerț, cāt și în politică, etc.

Atragem atențiunea cetitorilor nostri asupra anunțului de pe pagina următoare, al dlui Hermann Kirchner, dirigentul corului „Reuniunii române de musică din Sibiu“, bine apreciat în mai multe rinduri și de noi.

Șcōla „Asociațiunii“.

Condițiuni de primire la șcōla civilă de fete a „Asociațiunii“ din Sibiu și în internatul aceleia.

În clasa I a șcōlei civile de fete se primesc eleve:

- cari dovedesc prin atestat de botez, că au împlinit cel puțin vērștă de 9 ani;
- cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes IV clase elementare (popolare sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui examen de primire, că sunt bine orientate în materialul de învățământ prescrip pentru clasa a IV-a elementară.

În celelalte clase ale șcōlei civile de fete se primesc eleve cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare de la altă șcōlă de categoria șcōlei civile.

În lipsa unui astfel de atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V și VI de la șcōlă elementară-poporală, primirea în ori-care clasă a șcōlei civile, ce corespunde vērștei elevei, se pōte face numai pe baza unui examen de primire, depus cu succes înaintea corpului profesoral a șcōlei, în sensul ordinațiunii ministeriului regesc-ungar de culte și instrucție publică, dto 11 August 1887, nr. 29.000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele cari se înmatriculează pentru prima-dată la șcōla noastră, au să producă atestat școlar, atestat de botez și certificat de revaccinare.

În cursul complementar (supletoriu) împreună cu șcōla civilă de fete a „Asociațiunii“, în sensul §-ului 6 din statutul de organizare al șcōlei, se primesc eleve cari au absolvat cele patru clase ale șcōlei civile. Se pot primi și eleve cari au absolvat cu calculi buni numai două clase civile, dacă au trecut de 15 ani și sunt împedecate a absorba toate cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1903/904 se pot face din 1—6 Septembrie 1903 st. n.

Examenul de emendare se țin în 1 Septembrie 1903 st. n. la 8 ore a. m., cu elevele cari s'au anunțat la direcțiune.

În 3 Septembrie 1903 st. n. la 8 ore a. m. se țin esamenul de primire, ear' în 4 Septembrie se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 4 cor. pe lună, și pentru elevele cari se inseriu prima-dată la această șcōlă, o taxă de înmatriculare de 4 cor., solvită odată pentru totdeauna. Aceleia didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele cari voiesc să fie primite în internat, fie eleve ale șcōlei civile, ori ale șcōlei elementare a Reuniunii femeilor române, au să fie anunțate de timpuriu la direcțiunea șcōlei, înainte de începutul anului școlar, pentru-ca să se pōtă face dispozițiunile necesare.

Taxa internatului e 400 cor. pe an, plătită înainte în două sau cel mult în patru rate. Spesele pentru cărțile trebuincioșe, pentru materialul de scris, desemn și lucru de mână, nu sunt cuprinse în taxa amintită. Acestea se pōrtă separat de părinți, cum și cheltuielile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în fortepiano și în limba francesă.

Taxele pentru instrucțiune în fortepiano sunt de 2 categorii:

- dacă o elevă voiește să iee orele singur, se socotește la 2 ore pe sēptēmānă taxa de 18 cor.* pe lună; dacă 2 eleve iau împreună instrucțiune în aceeași oră, taxa se socotește la 2 ore pe sēptēmānă cu 9 cor. de elevă; sau
- dacă o elevă voiește să iee orele singur, se socotește la 2 ore pe sēptēmānă taxa de 12 cor.* pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeași oră, taxa se socotește la 2 ore pe sēptēmānă cu 6 cor. pe lună de elevă.

Instrucțiunea din limba francesă, câte 2 ore pe sēptēmānă se socotește pe lună cu 2 cor. de elevă.

Tote taxele se plătesc direcțiunii școlare. Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumōse lângă parcul orașului și e provēdut cu apaduct, baie proprie și lumină electrică, în cāt ofere cele mai bune condiții igienice.

Elevele din internat, afară de șcōlă, au în fie-care zi anumite ore de conversațiune în limba francesă, magiară și germană, după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și învață lecțiunile sub conducerea direcției, profesorelor și guvernantelor.

Elevele cari voesc să fie primite în internat, au să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarșafuri (lințoluri, lepedee), 6 ștergere, 6 servete, apoi perie de dinți, săpun și 2 pepteni, cari toate rămân proprietatea elevei. Afară de acestea schimburile de trup sau albiturile, câte 1/2 duzină din fie-care, două fuste de lustre (jupon) și două de flanel; ciorapi, batiste (mărâmi) câte 1 duzină, 1 parapleu (cort) și încălțăminte trebuincioasă. Cāt pentru toalete noue, sstăuim părinții și tutorii să nu facă copilelor, căci pentru uniformitatea îmbrăcămintei elevelor interne, toaletele se fac aici cu prețuri moderate, prin îngrijirea internatului. Strins de uniformă se țin: o haină, 2 șurțe în forma unei haine, o pălărie de vară și una de erno, cari necondiționat au să se facă aici și cari preste tot vor costa cam 30—40 cor.

De la direcțiunea șcōlei se pōte primi prin postă: „Statutul de organizare“ și „Regulamentul intern“ al șcōlei, „Regulamentul pentru cursul complementar“, „Planul de învățământ“ și „Regulamentul ministerial pentru esamenul public, private, supletorii și de emendare“, à 20 b. exemplarul. De la direcțiune se pōte primi pentru 2 cor. și „Monografia“ șcōlei, în care pe lângă istoricul institutului, se află descrier edificiului șcōlei și internatului în toate amănuntele.

Sibiu, în August 1903.

Direcțiunea șcōlei.

ECONOMIE.

Pentru meseriașii nostri.

(Favor de călătorie.)

Camera comercială din Brașov dto 29 Iulie a. c. nr. 2007, ne vestește, că ministerul r. u. de comerț a conces (a dat voie) mēstřilor, calfelor și învățăcelor, cari doresc a cerceta esposiția de lucruri de ale sodalilor și învățăcelor din Budapesta, ce se va deschide în 20 August și va ținē până în 10 Septembrie n. c., să pōtă călători în grupuri de cel puțin 10 persoane la Budapesta și înderēt pe clasa a III-a a căilor ferate cu prețul de jumătate. Certificatele recerute pentru acest favor se primesc la cerere, de la numita cameră. Dacă într-o localitate nu se găsesc 10 persoane, se pot asocia mēstři, calfe și învățăceli și din alte localități, se recere însă, ca călătoria încōce și încolo a câte unui grup să urmeze în același timp. Vestim despre acest favor pe cei interesați.

Sibiu, 12 August 1903.

Comitetul „Reuniunii sodalilor romāni din Sibiu“.

Victor Tordășianu
president.

I. Apolzan
notariu.

*) Din care sumă 2 cor. se contēză pe lună institutului, pentru susținerea fortepianelor în stare bună.

Nr. 164 1903.

[193] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de clasa a III-a din Voila se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Cei ce doresc a reflecta la acest post vor avea a și așterne suplicile concursuale, instruite în sensul normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul deschis.

Făgăraș, 2 August 1903.

În conțelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiterial gr. or. Făgăraș.

Iuliu Dan
protopresb.

Nr. 599/1903

[183] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învătători** de la școlile noastre confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. Avrig, se scrie prin această concurs cu termenul până la 15/28 August 1903.

1. **Glâmboca**, un post, cu salariu anual de 600 corone, și anume: 440 cor. din ajutoriul de la stat, și 160 cor. din alodiul comunal; cuartir natural și lemnele necesare pentru foc.

2. **Sebeșul-inferior**, postul de al treilea învățător, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și 4 stângini de lemne.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi se și așternă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiterial gr. or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la termenul sus indicat.

Avrig, 25 Iulie, 1903.

Oficiul protopresbiterial gr. or. Avrig.

Ioan Căndea
protopresb.

Nr. 814 1903

[171] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învătători** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Orăștie, prin această se scrie concurs cu termen de 20 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Balomir**, un post de învățător sau învățătoare, pentru instruirea elevilor din departăminturile IV, V și VI, salariu anual 600 cor. în rate lunare anticipative din repartitiune de la popor, cuartir liber sau 20 cor. relut, și un stângin de lemne.

2. **Gelmar**, salariu 600 cor., din care 360 cor. ajutoriu de la stat, restul din repartitiune, cuartir, grădina și lemne de foc.

3. **Glod**, salariu 600 cor., din care 200 cor. de la comuna Nădăștia, cuartir și lemne de foc.

4. **Geogiul-de-jos-joseni**, salariu 600 cor., din care 300 cor. de la comuna Geogiul-de-jos-joseni, cuartir în edificiul școlii și lemne de foc.

5. **Mermezău**, salariu 600 cor., cuartir în edificiul școlii și 4 m. lemne de foc aduse la școală.

6. **Mada**, salariu 600 cor., cuartir liber și lemne de foc.

7. **Homorod-suseni**, școală comună cu Homorod-joseni, salariu 600 cor., cuartir și lemne de foc.

8. **Poiana**, școală comună cu Valea-epei și Fehereu, salariu 600 cor., cuartir și lemne de foc.

Salariile se încasază din repartitiune de la popor.

Recurenții, cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni și la cuincuenale, după anii serviți în alte comune, au să și espună acelea pretensiuni în petițiunile lor de concurs, pentru-ca comunele să se știe orienta la alegere.

Învățătorii aleși sunt obligați a instrui elevii în școală de repetițiune și de pomărit, a învăța cântările bisericesti și a cânta cu ei în biserică. Cei cari vor dovedi că sunt apți de a instrui în cor, vor fi preferați.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătă în comuna respectivă spre a și arăta dexteritatea în cântările bisericesti și tipic.

Concursul instruit prescrierilor din vigoare au a se așterne în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiterial.

Oficiul protopresbiterial gr. or. Orăștie în conțelegere cu comitetele parochiale.

Orăștie, 10 Iulie 1903.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 165 1903.

[194] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învătători** al treilea la școala confesională din Sâmbăta-sup-apus, cumulată cu școala din Sâmbăta-sup-răs., se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt 600 cor. salariu anual, cuartir și lemne de foc.

Cei ce doresc a reflecta la acest post vor avea a și așterne suplicile concursuale instruite conform legilor din vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul deschis.

Făgăraș, 2 August 1903.

Oficiul protopresbiterial gr. or. Făgăraș, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Iuliu Dan
protopresb.

Nr. 343 1903.

[162] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învătători** în comunele mai jos numite din protopresbiteratul Deva, prin această se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Dialul-mare** cu filia Gruelaci, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.

2. **Nevoș**, cu salariu 600 cor., cuartir și lemne.

3. **Rapoltul-mic**, cu salariu de 600 cor. din care de la popor 480 cor., ear' întregire de la stat 120 cor., cuartir și lemne.

4. **Sânt-Andrei** cu filia **Sânt-Tohalma** și **Șenlesci**, școală centrală în Sânt-Andrei, cu salariu de 600 cor., cuartir cu grădina și lemne.

5. **Uroiu** cu filia **Carpeniș**, cu salariu de 600 cor. de la popor și din ajutoriu de stat, cuartir și lemne.

Reflectanții la aceste posturi au să și așternă cererile concursuale în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiterial în termenul sus indicat.

Oficiul protopresbiterial al tractului Deva, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Deva, la 5/18 Iulie 1903.

G. Romanul
protopresbiter.

Nr. 401—1903.

[167] 3—3

Concurs

Pentru întregirea definitivă a posturilor de **învătători** din comunele: **Urisiul-superior**, **Potoc**, **Idicel-sat** și **padure**, **Dumbrava**, **Mureș Cuesdiu**, **Filea**, **Maieru** și **Poleți** — se publică concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt: câte 600 corone din repartitiune, cuartir și lemne de încălțit.

Petenții, în suplicile concursuale, instruite conform legilor în vigoare, vor indica: dacă pe lângă plata din concurs ar mai face pretensiuni și la cuincuenale, după anii de serviciu în alte comune, spre a se pute orienta comunele, la alegere.

Suplicile concursuale sunt a se așterne, în termenul deschis, oficiului protopresbiterial în Szász-Régen.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. Reghin.

Reghinul-săsesc, 8 Iulie 1903.

Cu conțelegerea comitetelor parochiale:

Galaction Șagău
protopresbiter.

Nr. 270/903

[172] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învătători** de la școlile elementare populare gr. or. din parochiile mai jos însemnate, prin această se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Ciceu-Hășnaș**, un post cu salariu de 600 cor., din care 300 cor. ajutoriu de stat, ear' 300 cor. de la popor. Cuartir, grădina și 2 stângini lemne de foc.

2. **Diug**, un post cu salariu de 600 cor., din care 490 cor. de la popor, ear' 110 cor. ajutoriu de stat. Cuartir în edificiul școlii după ridicarea școlii proiectate, grădina și o jumătate sorte de lemne din pădurea urbană.

Concurenții au a și așterne rugărilor, instruite conform legilor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul deschis și a și formula pretensiunile cu privire la cuincuenale.

Dej, 14 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiterial al tractului gr. or. Dej în conțelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 508 1903

[168] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învătători** de la școlile comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighișoara, se publică concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Ferihaz**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul școlii și lemnele necesare de foc.

2. **Zoltan**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul școlii și lemnele necesare de foc.

3. **Trapold**, cu salariu anual de 600 cor., și anume: 400 cor. în bani, viptuale și folosirea de pământ cu 200 corone, cuartir gratuit în edificiul școlii și lemnele necesare de foc.

Reflectanții la aceste posturi cu îndatorirea, a prevedea instrucțiunea școlarilor de la 6—12 ani și celor de la 13—15 ani, și a ține în Dumineci și sâmbători strănă în biserică, să și așternă petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigoare subscrisului oficiu protopresbiterial până la termenul indicat, cu îndatorirea a se prezenta în vre o Duminecă sau sâmbătoare în biserică spre a și arăta dexteritatea în cele rituale, preferin du-se cântăreții buni.

Sighișoara, 11 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 394/1903

[188] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învătători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Zarand, se scrie prin această concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Blăseni-plaiu** și **-sat**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemne.

2. **Trestia-Selisce**, învățătoriu ambulant. Salariu anual 600 cor. cuartir și lemne.

3. **Grohot**, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne.

4. **Bulzescii-de-sus** și **-de-jos**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemne.

Aspiranții la aceste posturi au a și așterne cererile lor instruite conform normelor din vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul susindicat.

Oficiul protopresbiterial gr. or. Zarand.

Brad, în 28 Iulie 1903.

Georgiu Păreu
adm. prot.

Nr. 568

[173] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor **învătătoarești** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Unguraș, prin această se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Dăne**, cu salariu anual de 600 cor., din care 330 corone prin repartitiune de la popor, 270 cor. ajutoriu de la stat, și cuartir.

2. **Fizeș Sânpetru**, cu salariu anual de 600 cor. prin repartitiune de la popor, și relut de cuartir.

3. **Rachiș**, cu salariu anual de 600 cor. prin repartitiune de la popor, 2 orgii de lemne, grădina de 800 orgii, cuartir și pausal de cancelarie 4 cor.

4. **Romița**, cu salariu anual de 600 cor., din care 196 cor. de la popor prin repartitiune și 404 cor. ajutoriu de la stat, după ce edificiul școlar se va edifica sau renova spre a corespunde cerințelor legii, cuartir și grădina.

5. **Sânta Maria**, cu salariu anual de 600 cor., din care 360 prin repartitiune de la popor, 96 cor. din naturalii (40 vici cucuruz), 2 orgii de lemne în preț de 48 corone, venitul cantoral 96 cor. și cuartir.

6. **Stina**, cu salariu anual de 600 cor. prin repartitiune de la popor, cuartir și grădina școlară.

7. **Tamaș**, cu salariu de 600 cor., din care 300 cor. prin repartitiune de la popor și 300 cor. din ajutoriul de stat ce sperăză parochia a și primi, cuartir și grădina.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta înainte de alegere, în vre o Duminecă sau sâmbătoare în biserică spre a și arăta dexteritatea în cântări, având a înființa cor și a cânta cu elevii la s. liturgie.

Cei cu serviciu au a se declara în rugarea de concurs despre susținerea drepturilor lor la cuincuenalii, spre orientarea alegătorilor.

Cererile de concurs, instruite conform normelor din vigoare, au a se așterne subsemnatului oficiu protopresbiterial, în termenul sus indicat.

Oficiul protopresbiterial gr. or. român Unguraș, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Fizeș Sânpetru, 14/27 Iulie 1903.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Școala de musică Hermann Kirchner

Ramuri de instrucțiune:

Cant solo, Pian și Compozițiune.

Incepând cu 1 Septembrie este împreună cu acestea o **școală de cor** pentru fete, cum și un **cor de dame.**

Condițiunile de primire se pot afla zilnic între orele 11 și 12.

Hermann Kirchner

Palatul Habermann, etagiul II.

[192] 1—2

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

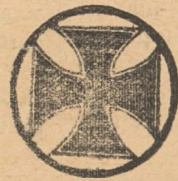
Patent

nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

vindecă și inviorează

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bóle

Nu e mijloc secret

pe lângă garanție.

da împrejurării, că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, tuiuri de ureche, bătaie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa pozei de mâncare, răceală la mână și picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate incuse din toate părțile lumii cari prețesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deosece „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—

folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi

[2] 29

de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Espedite din centru și locul de vânzare pentru țără și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta,**V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.**